

GELIJKENISSEN / ANDERS MAAR GELIJK – GELIJK MAAR ANDERS

NAAR ZIJN BEELD

Tekst/ds. Tom de Bruin

DISCRIMINATIE EN GELIJKWAARDIGHEID

Het is al bijna 25 jaar geleden dat Nelson Mandela vrijgelaten werd uit de gevangenis. Voor veel mensen, wereldwijd, was en is hij een groot voorbeeld. Samen met de toenmalig president van Zuid-Afrika, F. W. de Klerk, won hij de Nobelprijs voor de vrede in 1993. Zijn hele leven lang zette hij zich in voor liefde en mensenrechten.

Mandela's strijd voor liefde en mensenrechten is bijzonder. Ik woonde in Zuid-Afrika toen hij vrijgelaten werd. Ik herinner me nog de verkiezingen waarbij De Klerk gekozen werd tot president, ik weet nog de hoop die er was dat hij, vanuit de gevestigde orde, verandering teweeg zou brengen. En die verandering was hard nodig.

Leonard Zhukovsky / Shutterstock.com

GRENZEN

Want ik groeide op in een land van grenzen. Alles in mijn vroege leven draaide om grenzen. Er waren grenzen die aangaven met wie je mocht spelen en waar je mocht komen. Er waren zelfs grenzen die aangaven welke wc je mocht gebruiken en of je op banken in het park mocht zitten. Ik zat aan de 'goede' kant van de grens - voor zover je daarover kunt spreken natuurlijk. Ik ben blank, dus ik mocht naar de wc's voor blanken, ik mocht op de banken zitten, ik mocht wonen in de mooie wijken. Had ik een andere huidskleur gehad, dan was het leven heel wat minder geweest.

Ik groeide op in een land van racisme en discriminatie. Omdat je net iets anders was, omdat je net aan de andere kant zat van een totaal willekeurige grens, hoorde je er niet bij.

Vorig jaar was ik in Zuid-Afrika met mijn vrouw en ik zag de vooruitgang. Nu is het daar een stuk beter. Maar mijn vrouw, die niet wist hoe het vroeger was, was erg gechoqueerd over hoe erg het er nog steeds is.

NEDERLAND

Als Nederlanders kijken we naar die toestanden in Zuid-Afrika en we vinden dat met z'n allen onzin. Idioterie. Maar, als we heel eerlijk zijn, is het hier altijd veel beter? Als ik het zo bekijk wordt het in Europa, en zelfs Nederland, met de dag erger. En dan bedoel ik niet alleen de beroemde uitspraken van figuren zoals Wilders. Oranjespelers die op Facebook open worden genoemd, en ik durf niet eens de woorden op te schrijven die we vuil maken aan islamieten.

Zelfs binnen de kerk zie je dit. Racisme en discriminatie komen voor in gemeenten en op landelijke evenementen. Om maar niet eens te praten over de beleidsmatige beperkingen die wel erg veel lijken op discriminatie, die we hebben voor bijvoorbeeld vrouwen en homoseksuelen.

/ HET IDEEAALBEELD VAN GOD IS DAT CHRISTENEN OPSTAAN OM DE WEERLOZEN TE VERDEDIGEN

Ik kan niet anders zeggen dan dat dit niet is hoe het hoort. Daar staat de westerse maatschappij niet voor, en daar staat het christendom zeker niet voor. Jezus leerde in zijn leven steeds voorbij grenzen kijken. Hij ging om met vrouwen, met wie mannen toen niet in het openbaar mochten praten. Hij at met tollenaars, de landverraders van toen. Hij bekeerde Samaritanen, de buitenlanders met wie de Israëlieten het liefst niets te maken hadden. Hij liet de kinderen naar hem komen, de onzichtbaren die minder status hadden dan slaven. En zelfs de melaatsen en criminelen, het uitschot van de maatschappij, konden bij Jezus terecht. Jezus had tijd voor hen allemaal. Jezus leert ons voorbij grenzen kijken.

Paul de Bruin

GODELIJKE GRENZEN

God is uiteraard een god van grenzen. Bepaalde grenzen. Bij de schepping schiep hij grenzen, tussen licht en donker, tussen nat en droog. Door de eerste mensen hebben we een grens tussen goed en fout. Dit zijn grenzen die bij God horen. Maar andere grenzen, daar houdt God juist niet van. Ik zou deze grenzen 'grenzen tussen mensen' willen noemen.

Op dit moment zijn juist die grenzen tussen mensen een *hot topic* in de Adventkerk. In binnen- en buitenland wordt druk gesproken over vrouweninzegening, homoseksualiteit, en het recht om te discrimineren. De vraag is of er een grens mag zijn tussen man en vrouw in het vervullen van ambten in de kerk. Mag er een grens zijn tussen hetero- en homoseksuelen in bezoek en lidmaatschap in de kerk? Hebben wij als kerk het recht om te discrimineren op basis van hoe wij de Bijbel op dit moment begrijpen? Dit zijn moeilijke vragen, zonder simpele antwoorden. Toch gaan we antwoorden proberen te zoeken.

VROUWEN IN DE KERK

Al langer dan ik leef worstelt de kerk met het gegeven van vrouwelijke predikanten. Op dit moment zijn vrouwelijke predikanten wereldwijd min of meer geaccepteerd, maar ze hebben een mindere status dan mannen. Mannelijke predikanten kunnen worden ingezegend, hierdoor kunnen zij alle functies vervullen en alle taken uitvoeren die horen bij een ambt in de kerk.

GELIJKWAARDIGHEID/REFLECTIE

Vrouwelijke predikanten worden niet ingezegend, maar *commissioned*. Een vrouwelijke predikant kan dan bijna alles wat een mannelijke predikant kan. De schoen wringt het meest bij het feit dat een vrouw nooit voorzitter kan worden van een bestuurlijke eenheid. In 2013 heeft de Nederlandse Adventkerk volkomen gelijkheid ingevoerd tussen mannelijke en vrouwelijke medewerkers, inclusief de predikanten. In de zomer besluit de Generale Conferentie van de wereldkerk over hetzelfde.

Wereldwijd wordt een heftige theologische discussie gevoerd over dit onderwerp. Honderden artikelen en boeken zijn verschenen, op aanbeveling van de wereldkerk, geschreven door verschillende landen en regio's. Ons werelddeel heeft een onderzoeksrapport geproduceerd van 863 pagina's — uitgebreid, maar veel te dik. Gelukkig is dit rapport nu ook in simpele, en vooral kortere, vorm beschikbaar! Lees de bespreking ervan op pagina 32 van deze *Advent*.

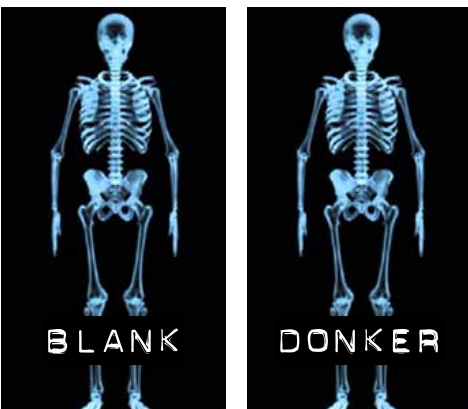
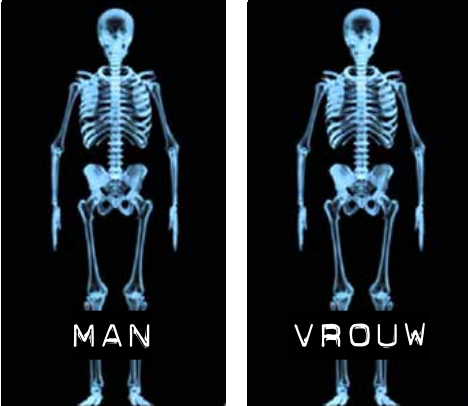
THEOLOGISCH GEZIEN

Theologisch gezien is de inzegening van vrouwen natuurlijk een ingewikkeld onderwerp. Het feit dat er geen predikanten waren in de Bijbel helpt ook niet, want de discussie moet hierdoor gevoerd worden vanuit teksten die met onze situatie te vergelijken zijn. Het mag duidelijk zijn dat predikanten niet vergelijkbaar zijn met priesters van het Oude Testament, immers Jezus is nu de hogepriester van de gelovigen. Dus moeten we dit onderwerp bespreken aan de hand van het Nieuwe Testament.

Er is geen twijfel mogelijk dat vrouwen een rol spelen in het Nieuwe Testament. En het is zeker dat deze rol minder nadrukkelijk is dan die van de mannen. Maar de vraag is en blijft waarom dat zo is. Aan de ene kant kunnen we beargumenteren dat dat Gods bedoeling was. Vrouwen horen geen leiderschapsrol te spelen in de kerk, of tenminste een rol die minder op de voorgrond is dan die van de man. Toch geloof ik niet dat dit de juiste interpretatie is.

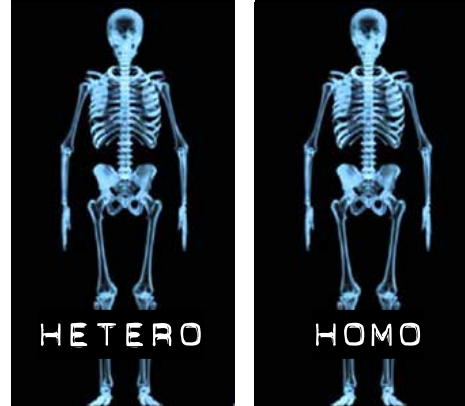
SIMPELE GELIJKWAARDIGHEID

Om simpel te beginnen: gelijkwaardigheid in de Bijbel ligt soms heel erg aan de oppervlakte, zoals in Galaten 3. Daar schrijft Paulus: 'Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen – u bent allen één in Christus Jezus' (Galaten 3:28). Hier kan weinig onduidelijkheid over zijn, binnen de kerk spelen bepaalde grenzen dus geen rol. Paulus noemt hier drie grenzen: ras of nationaliteit, sociale status en geslacht. Wat Paulus betreft, gebeurt er iets met je zodra je gedoopt bent. Je bent niet langer blank, donker, Nederlander of Surinamer; je bent christen. Je bent niet langer manager of arbeider; je bent christen. Je bent niet langer man of vrouw; je bent christen. Voor discriminatie is geen plaats in de kerk.

INGEWIKKELDE GELIJKWAARDIGHEID

De Bijbel is een ingewikkeld boek, dat zowel menselijk als goddelijk is. Aan de ene kant hebben we de Geest van God die de schrijvers inspireert, aan de andere kant hebben we de schrijvers, die toch altijd mensen zullen blijven. Als we goed naar de Bijbel kijken, dan lijkt het alsof God probeert om, ondanks de mensen, een boodschap van gelijkwaardigheid te verkondigen. De cultuur waarin het Oude Testament ontstond, was erg magericht. Vrouwen speelden amper een rol, en konden zeker geen positie van aanzien vervullen. Toch roept God keer op keer vrouwen. Waarom? Hij noemt Mirjam een van de drie leiders van de Israëlieten (Numeri 12:4–8, Micha 6:4). Hij roept Debora om profeet, rechter en zelfs legeraanvoerder te zijn (Rechters 4:4–23). De mensen van toen hebben dat vast niet kunnen waarden. De cultuur van het Nieuwe Testament was niet veel anders. Toch kiest Jezus juist vrouwen uit om getuige van zijn opstanding te zijn (Lucas 24:6–7). En juist Marta herkent Jezus als eerste als Zoon van God (Johannes 11:27). Paulus noemt de namen van een heleboel vrouwen, en noemt ze zelfs apostelen (o.a. Romeinen 16:2,7). Het lijkt er heel erg op dat God, ondanks alle culturele haken en ogen, juist vrouwen roept. Het ligt niet altijd aan de oppervlakte! Er zijn natuurlijk genoeg teksten

die suggereren dat er ongelijkheid is tussen man en vrouw. Maar een geduldige student van het geloof ziet de goddelijke boodschap tussen de discriminerende, culturele woorden van de mensen. Een boodschap van gelijkwaardigheid.

Voor heel veel mensen is dit heel duidelijk, anderen struikelen nog over bepaalde teksten hier en daar. En, hoe kan het ook anders, cultuur blijft een rol spelen in deze discussie.

HOMORECHTEN

Als ik dit schrijf, kijk ik terug op de *Internationale Dag tegen Homofobie, Transfobie en Bifobie*, die elk jaar gevierd wordt op 17 mei. Het was dit jaar de 25e viering van het feit dat homoseksualiteit door de Wereldgezondheidsorganisatie geschrapt werd uit haar lijst van geestelijke ziektes. Dat was een grote overwinning voor veel mensen die vechten voor de rechten van mensen, wat hun seksuele geaardheid ook moge zijn. Vorig jaar organiseerde de wereldkerk een conferentie over seksualiteiten in Zuid-Afrika. Ds. Jeroen Tuinstra heeft een verslag hiervan geschreven in *Advent*, zo'n jaar geleden. Ik mocht er ook bij zijn, als afgevaardigde van ons werelddeel. Daar werd ik er weer aan herinnerd welke rol Zuid-Afrika en Mandela ook speelden op het vlak van de homorechten. Het lijkt erop dat de Zuid-Afrikanen, na de ellende die zij hebben meegemaakt in de apartheid, zich er bij het opstellen van de grondwet van wilden verzekeren alle discriminatie te verbieden. In 1993 namen zij een verbod op discriminatie op basis van seksuele geaardheid op in hun grondwet. Ook werd het huwelijk opengesteld voor alle koppels. Een van de eerste toespraken op deze conferentie in Zuid-Afrika, was van de voorzitter van de kerk daar. Hij blikte terug op de rumoerige geschiedenis van Zuid-Afrika en hoe fijn het was nu alle rechten van alle mensen gewaarborgd zijn in het nieuwe Zuid-Afrika. Al gauw ging de discussie verder over hoe ver wij als christenen mochten gaan in onze discriminatie.

HET RECHT OM TE DISCRIMINEREN

Een grote hoeveelheid stemmen in onze kerk verdedigt ons recht om te discrimineren. Het idee is simpel: stel je voor dat je een hotel hebt, heb je dan het recht om een homostel te weigeren? Of een bakkerij, kun je weigeren een huwelijkstaart te bakken op basis van je geloof?

REFLECTIE/GELIJKWAARDIGHEID

Dit is een ingewikkeld onderwerp. Bij veel mensen zegt de onderbuik al gauw: 'alle discriminatie is fout'. Maar tegelijk is discriminatie wel deel van hoe wij kerk zijn met elkaar. Want hoewel een hotelkamer misschien open moet staan voor een homostel, het doopwater is niet voor hen toegankelijk. En misschien heeft dat stel wél een huwelijkstaart, maar die taart eten ze niet na hun kerkelijk inzegening. Als kerk zijn we gewend om te discrimineren, alleen meestal merken we het niet zo. Nu is, en blijft, de ingewikkelde vraag: wanneer mag discrimineren? Mag het nooit? Kunnen we wel taarten bakken maar niet dopen? Kan het allebei niet? Misschien allebei wel.

Misschien is het de Zuidafrikaan in mij, maar wat mij betreft is alle discriminatie fout. Voor mij maakt het niet uit of het gaat om haarkleur, ras, geslacht, seksuele voorkeur, of hielvelingskleur. Discriminatie is altijd fout. Daarom is het zo belangrijk wat Paulus zegt. 'Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen – u bent allen één in Christus Jezus.' Elke keer als wij discrimineren, op welk basis dan ook, gaan we in tegen deze eenheid, deze gelijkheid. Maar het gaat verder dan alleen dat.

BESCHERM DE WEERLOZEN

Misschien heeft u er nooit zo over nagedacht, maar discriminatie gaat altijd één kant op. Vanuit de mensen met macht, naar de mensen zonder macht. De blanken hadden de macht in Zuid-Afrika en discrimineerden de donkeren. De Europeanen hadden de macht in de wereld van de zestiende tot de negentiende eeuw en discrimineerden de koloniënen. De mannen hebben de

DISCRIMINATIE IS ALTIJD FOUT

macht in de kerk en discrimineren de vrouwen. Machtsmisbruik. Het lijkt wel iets menselijks. De mensen die zich het minst kunnen verdedigen zijn juist de mensen die het vaakst omver getrap worden. De Bijbel is heel duidelijk hierover. We kunnen wel honderd verzen noemen, maar ik noem er maar eentje: 'Spreek voor hen die weerloos zijn, bescherm het recht van de vertrapten' (Spreuken 31:8). Het ideaalbeeld van God is dat christenen opstaan om de weerlozen te verdedigen. Christenen die tegen de culturele trends ingaan en zich juist inzetten voor de mensen die zelf geen stem hebben. Wat God betreft moeten we juist zorgen voor de mensen die we normaalgesproken zouden discrimineren. Misschien vinden we dat we het recht moeten hebben om te discrimineren. Misschien vinden we dat. Maar de Bijbel laat zien dat wij juist moeten opstaan voor die mensen; de mensen die het makkelijkst te discrimineren zijn. Uiteindelijk is het heel simpel. God is de schepper van alle mensen. Hij wil dat wij elkaar behandelen naar zijn beeld.